

77 SERİ NO'LU GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ

Belge türü	Tebliğ
Kanun	GELİR VERGİSİ KANUNU
Tebliğ grubu	GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞLERİ
Tarih	20.10.1965
Sıra no	77

Sermaye Şirketlerinin ve özellikle Anonim ve Limited Şirketlerin tüzel kişi ortaklarına ait kazanç hisselerinin Gelir Vergisi Kanununun 96 ncı maddesinin A bendinin f fıkrası hükmüne göre tevkifata tabi olup olmadığı hususunda tereddüde düşüldüğü ve bu yüzden tatbikatın değişik şekillerde yürütüldüğü yapılan haberleşmelerden anlaşılmaktadır.

Bilindiği gibi, menkul sermaye iratlarında vergi tevkifatının ne gibi esas ve usullere göre yapılacağı 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 96 ıncı maddesinde açıklanmış bulunmaktadır.

Anılan maddede menkul sermaye iratları, tevkifat noktasından, "Dağıtılmış" ve "Dağıtılabılır" sayılmalarına göre tefrik olunmuş, "Dağıtılabılır sayılan" menkul sermaye iradı matrahının tespit edilebilmesi için, kurumun sâfi kazancından maddenin A ve B bentlerinde gösterilen indirim ve ilâvelerin uygulanması kabul edilmiş ve indirimler arasında "Şirket tarafından bilinmekte ise, gelir vergisine tabi olmayan tüzel kişiliği haiz ortaklara, şirketin sâfi kazancından isabet eden kâr hisseleri" nin de indirileceği tespit edilmiştir. (Fıkra f).

Sözü geçen fıkra hükmü, daha sonra 193 sayılı Kanunda 202 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle "Şirketlerin gerçek kişi olmayan ortaklarına ait kazanç hisseleri," şekline konulmuştur.

Görüldüğü gibi, f fıkrasının gerek ilk ve gerek değişik şekli mana ve mahiyet bakımından birbirinin aynıdır. Her iki hüküm de, şirketlerin tüzel kişi (gerçek kişi olmayan) ortaklarına ait kazanç hisselerinin, "Dağıtılabılır sayılan menkul sermaye iradının" tespitinde kurum kazancından indirilmesini ve bu suretle tevkifat dışı bırakılmasını öngörmektedir.

Şu hale göre, f fıkrasının gerek değişmeden evvelki ve gerek değişik hükmünün uygulanmasında, sermaye şirketlerinin malî bilânçolarında beliren kârların kurum kazancından (Stopaj matrahından) indirilebilmesi, bu kârların şirketlerin tüzel kişi durumundaki ortaklarına ait kazanç hissesi niteliğinde olmasına bağlı bulunmaktadır. Bu şartın var olması halinde tüzel kişi ortaklara ait kazanç hissesi stopaj matrahından indirilecek yani tevkifat dışı bırakılacak, sözü edilen kârlar ortaklara ait kazanç hissesi niteliğinde bulunmadığı takdirde kurumun kazancından düşülemeyeceği için, dağıtılabılır menkul sermaye iradı olarak gelir vergisi tevkifatına tabi tutulacaktır.

Öte yandan, sermaye şirketlerinin kârlarının tüzel kişi ortaklara ait kazanç hissesi niteliğinde olabilmesi için, bu kârların şirketlerce mezkur ortaklara dağıtılmasına tahsis olunması lâzım gelmektedir.

Tüzel kişi ortaklara tahsis olunmamış kârlar ise, doğrudan doğruya şirketin tüzel kişi-liğine ait ve onun mal varlığına dahil bulunduğundan bu kârların ortaklara ait kazanç hissesi sayılması mümkün bulunmamaktadır.

Nitekim; Türk Ticaret Kanununun "Kazanç ve tasfiye payı" hakkındaki 455 inci maddesinde, "Her pay sahibi, kanun ve esas mukavele hükümlerine göre pay sahiplerine dağıtılmaya tahsis olunan sâfi kazanç, payı nispetinde iştirak hakkını haizdir..." denilmek suretiyle yukarıki esas doğrulanmıştır.

Bu durumda, sermaye şirketlerince tüzel kişi ortaklarına dağıtılmıyarak şirketin bünyesinde alıkonulmuş olan kârlar (Olağanüstü yedek akçeler ve benzerleri) Gelir Vergisi Kanununun 96 ncı maddesinin A bendinin f fıkrası hükmüne girmedüğinden, bunlardan anılan madde ve aynı kanunun 98 ve 105 inci maddeleri hükümleri uyarınca % 20 nispetinde gelir vergisi tevkif ve bu verginin muhtasar beyanname ile vergi dairesine beyan ve teslim olunması icabeder.

İmdi, sermaye şirketlerinin Vergi Dairelerindeki dosyalarının taranarak, bu şirketlerce 1961 ve müteakip yıllarda yukarıki esas hilâfına tevkifat ve beyan dışı bırakılmış kârların tespiti bu kârlar üzerinden gerekli vergilerin tarh ve tahakkuk ettirilmesi, şu kadar ki tarhiyata Vergi Usul Kanununun 369 uncu maddesi gereğince ayrıca ceza uygulanmaması tamimen tebliğ ve rica olunur.

